

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Cenjenim p. n. naročnikom!

Današnjemu listu smo pridejali vsem onim p. n. naročnikom položnice, ki naročnino po pošti pošiljajo ter jih uljudno vabimo, da ponové naročnino; vsem onim pa, kateri dolgujejo naročnino še za katero pretečenih let, zabeležimo to na naslovnem ovitku ter jih najuljudneje prosimo, naj blagovolijo v kratkem doposlati zraven nove še ostalo naročnino, da zamoremo zaključiti račune. V splošnem vabimo vse p. n. prijatelje našega lista, naj se naročé na list ter pridobijo novih naročnikov.

Upravništvo Dol. Novic.

Gospodarstvo.

Kako pridemo do potrebnih bikov?

Reja bikov nam dela še zmiraj velike preglavice. Vzlic zakonu, ki ga imamo za povzdigo reje goveje živine, vzlic vpeljavanju bikov iz drugih dežel in tudi vzlic vsi drugi pomoči, ki jo dobivamo za rejo bikov, smo še zmeraj tam, kjer smo bili pred desetimi in več leti. Povsod nam bikov primanjkuje!

Pomanjkanje bikov je že za posameznega živinorejca občutna škoda, kaj še le za cele vasi, cele občine in cele okraje! Če se krava ne more voditi po plemenu, trpi njena plemenska vrednost in sploh ves užitek, ki ga imamo od nje. In to ni za nas vsejedno! Že posameznik trpi vsled tega veliko škodo, še večjo pa trpé vsi prizadeti živinorejci ene in druge občine.

Dosedaj so se vpeljavali biki redno iz drugih živinorejskih dežel, da se ž njimi popolnuje število in da se spravijo v deželo plemenjaki sposobni za zboljšanje domače krvi. To je prav! Dosegli so se s tem že lepi vspehi, toda izdatnega vspeha pa le še ni inga ne bo, dokler se naši živinorejci ne bodo sami poprijeli domače izreje bikov.

Naše živinorejce je treba za rejo bikov pridobiti, treba jih je za to izgojiti! Dejstvo je, da se naši živinorejci sploh branijo bike imeti. Priznано dobri živinorejci, ki so poklicani storiti kaj več za napredek naše reje, jih ne marajo v hlev. Vse prigovarjanje nič ne pomaga! Ne marajo jih pa za to, ker jim niso vajeni in ker se jih bojé. Čemur pa človek od mladega ni vajen, tega se težko poprime pozneje! Zato pa treba naše boljše živinorejce še le izgojiti za rejo bikov.

Največ bo izdalo, če se bodo začeli doma v deželi izrejeni biki kupovati in premirati. Žalostno bi bilo, da se ne bi v deželi lahko izredili dobri plemenjaki, da bi moral leto za letom ves denar, ki ga dajeta dežela in država za zboljšanje bikoreje, ven v tujino! Hvala Bogu, da imamo v deželi že toliko dobre živine, da se po njej dado tudi izrejati dobri plemenjaki. Treba le, da se te reje poprimemo! Namesto, da se lepa

teleta režejo, naj se puste za plemenjake! Koliko čvrstih in zastavnih junčkov pride rezarju v roke, namesto da bi se privezali in redili za bike.

Če se bodo naši poklicani živinorejci, ki se sedaj boje dobiti bike v hlev, začeli sami ukvarjati z rejo junčkov, tako da jih bodo od mladega redili v svojem hlevu, potem se bodo tej reji privadili in le po tej poti pridemo tudi pri nas sčasoma do tega, da bomo imeli zadosti bikov.

To domačo prirejo bo treba seveda podpirati deloma z nakupovanjem, deloma s premovanjem. Ako bi se v tem oziru pri naši govedi vse storilo, kar se dela danes za povzdigo konjereje v naši deželi, prepričan sem, da bi se v najkrajšem času povzdignila ne le reja bikov, ampak sploh vsa reja goveje živine.

Živinorejske zadruge pa čaka hvaležna naloga, da pridobivajo vnete živinorejce za rejo bikov in da jim gredo pri tem delu krepko na roko.

—r—

Zakaj vsi dolenski kmetovalci prašičkov doma ne zrejujejo?

Prašičjareja postala je, odkar je Dolenjska železnico dobila, kaj važna panoga kmetijstva. To že celo, kar se tiče prireje mladičev, ali kakor pravimo, plemenih prašičkov. Ni podcenjevati pa tudi reje pitanih prašičev. Tudi teh se redi dandanašnji veliko več kakor se jih je v prejšnjih časih, ko Dolenjci še železnice imeli nismo. Enim kakor drugim se je namreč vsled izvažanja po železnici in seveda tudi zaradi občne draginje vseh živil cena jako povzdignila. Tisti časi so pač minili, ko je mogoče bilo dvojico 7 do 8 tednov starih prašičkov za 6 do 8 forintov kupiti. Ali ko so rejeni pitani prašiči tako po ceni bili, da je pri nakupu prav težkega pitanca samo zadobljena mast toliko vredna bila, kolikor se je za celega prašiča dalo. „Mast sem plačal, meso moram pa zastonj pojesti“, reklo se je takrat. A temu je odklenkalo. Čuditi se mora pa vendarle misleči človek temu, da si pri vsem tem v dostih krajih na Dolenjskem, ne le za prodajo, ampak niti za domačo porabo potrebnih prašičev doma ne izrejujejo. Za drag denar kupujejo jih od tistih dolenskih kmetovalcev, kateri si jih odrejajo. Na vsakem sejmu, na vsaki sejmici, da, na vsakem tržnem dnevu v Novem mestu opazuje se lahko to-le dejstvo. Kar pride prašičjih vozov do mostu v Kandiji od Žabjevasi, obloženi so vsi, reči se sme, da kar brez izjeme, s prašiči, in sicer v jako prevagljivi množini z mladiči. Kar pride pa prašičjih vozov od nasprotne strani od Drske sem, so pa skoro brez izjeme prazni, le — prašičji kupci sedé na njih. Isto opazovati je mogoče tudi na cesti, vodeči iz Bršlina, ali pa iz Št. Petra v Novo mesto. Iz Bršlina dospevši vozovi so

vsi prazni, kvečem le z ljudmi naloženi. Oni iz Št. Petra dospevši so pa zopet skoro brez izjeme — prašičev polni.

To dokazuje pač jasno, da se na šentjernejski ravnini kakor tudi po škocjanski dolini, kaj dosti, domačo potrebo že presegajočo množino prašičkov odreja. V topliški dolini ter v celi dolini ob Krki tja gori do njenega izvira, osobito pa v Suhikrajini in na Kočevskem, se pa kar skoro nič tega blaga ne prireja doma, ampak nakupuje se ga. Poslednje velja tudi o celi temeniški dolini, tja gori notri do Grosuplja bi se smelo reči. In ako se vpraša kmetovalce vseh teh krajev, i zakaj si pa vendar vsaj za domačo potrebo, ako ne že tudi za prodajo potrebnih prašičkov doma ne prirejate? kak odgovor se zadobi? „Da, veste, to pa pri nas ne gre, naše ženske tega ne razumejo, ni sreče s tem“ itd. Take in jednake, seveda popolnoma neopravičene odgovore, se zadobi. Resnica, neovrgljiva resnica pa je, da je temu le stara, nikakor opravičljiva navada kriva. Kar je mogoče na šentjernejski ravnini ter v škocjanski dolini, mogoče je bolj ali manj gotovo tudi povsod drugod po Dolenjskem. Da je temu tako, dokazujeta napredna kmetovalca gg. A. Košak v Mirni peči in A. Šlajpah v Veliki Loki. Ona dva polotila sta se že odrejaevanja plemenih prašičkov, ne le za domačo potrebo, ampak tudi za prodajo. In drugi gospodarji naj bi jih prej ko prej posnemali. Tako ostal bo denar, katerega se za nakup mladičev zdaj trosi, doma, lepe kronce odvrgli bodo pa tudi za domačijo nepotrebni mladiči.

—1—

Naročite se na „Dolenjske Novice“!

Politični pregled.

Državni zbor na Dunaju se je zopet sošel 24. novbr. Novoizvoljeni poslanci so storili obljubo, mej temi dva slovenska, profesorja dr. Vertovšek in Evg. Jarc. Slovenski poslanci so vložili več nujnih predlogov za podporo po toči in raznih uimih prizadetih občin, kar se bo obravnavalo v dotičnem odseku. — Finančni minister je predložil proračun za l. 1911. Skupna potreščina je proračunana z 2818,196.733 K pokritje z 2818,507.772 „ Pokaže se prebitek 311.036 „ Da bodo naši čitatelji vedeli, za kaj potrebuje država toliko davkov, ponatisnemo tu izdatke: Za dvor so proračunani izdatki z 11,300.000 K, za cesarjevo kabinetno pisarno s 189.637 K, za državni zbor s 4,165.083 K, za državno sodišče s 67.156 kronami; za ministrski svet in upravno sodišče s 5,072.110 kronami; prispevek k skupnim izdatkom je proračunan s 324,328.046 K; za notranje ministrstvo s 54.178.960 K; za ministrstvo deželne brambe s 97,107.350 K; za bogočastje in naučno ministrstvo s 105,560.789 K; za finančno ministrstvo s 854,486.787 K; za trgovinsko ministrstvo s 223,219.880 kronami; za železniško ministrstvo s 749,776.900 K; za poljedelsko ministrstvo s 59,345.024 K; za justično ministrstvo s 87,713.967 K; za ministrstvo javnih del s 100,270.970 K; za upravo državnih stavb s 4,181.173 K; za nove stavbe, stavbno režijo in adaptacije s 25,374.280 K; za najvišje sodišče s 717.400 kronami; za penzije s 111,141.224 K. —

Več dni zapored je trajala razprava o draginji. Vse stranke so pojasnile svoje stališče. Vsi so edini v tem, da je draginja povsod neznosna, a kako priti iz te zagate, so pa mnjenja različna. Nekateri poslanci so se zaletavali posebno v trgovinskega ministra dr. Weisskirchnerja. Nekateri govorniki so zahtevali odpretje meje in uvoz ptujega mesa skoro brez carine, za kar pa agrarci ne morejo glasovati. Slednjič je bil sprejet predlog poslanca Stölzela, s katerim se vlada pozivlja, naj dovoli takojšnji in glede množine neomejen uvoz mesa za časa večje potrebe ter carinske olajšave — z 223 proti 206 glasovom. Sprejeta je bila tudi resolucija agrarcev, zahtevajoča olajšave pri prevažanju krme, kakor tudi predlog, naj se v sporazumu z ogrsko vlado doseže znižanje carine pri uvozu

krmil. — Finančni minister je predložil načrt zakona o podaljšanju privilegija avstro-ogrski banki do l. 1917 in o vplačevanju v gotovini.

Po debati o draginji, v kateri je izvrstno govoril tudi slovenski poslanec Roškar, sledi razprava o začasnem proračunu. Začel jo je ministerski predsednik Bienert ter pojasnil vladno stališče; njegov govor pa je bil hladno sprejet. Razni klubi so izjavili svoje stališče. Za „Slovenski klub“ je govoril dr. Verstovšek, ki je našteval krivice, ki jih je največ sedanja vlada prizadela Slovincem, ki vsled tega nimajo zaupanja do vlade in bodo glasovali proti proračunu. Njegov nastop je pri slovanskih poslancih napravil najboljši utis. — Poslanca Spinčič in Biankini sta opisavala krivice, ki jih vlada napravlja po upravi na Primorskem in v Dalmaciji. Posebno pozornost je vzbujal govor novega predsednika „Češkega kluba“ dr. Fiedlerja, kateri je v vljudni obliki sicer, a odločno naznanil nezadovoljnost češkega naroda s sedanjo vlado. V sredo zvečer je bila ta obravnava sklenjena.

Čehi so se zedinili v jednoten „Češki klub“, da bi imeli večji upliv. Nemški listi so to tako razlagali, kakor da bo to oslabilo upliv „Slovanske Jednote“, a v resnici bo jo le ojačilo, ker bo jednoten klub le pospeševal skupni nastop v važnih stvareh.

Tudi „Slovenski klub“ je svoj čas predlagal jugoslovanskim poslancem, da naj se osnuje jednoten klub, a nekatere osebe so radi sebičnosti to preprečile, dasi je klub stavil do skrajnosti prijenljive pogoje.

Sicer pa „Slovenski klub“ raste. Poleg novoizvoljenih slovenskih poslancev profesorjev dr. Verstovška in Evgena Jarc so mu pristopili tudi štiri hrvatski krščansko-socijalni poslanci iz Dalmacije, tako da zdaj šteje 22 članov, mej tem ko jih je v „Zvezi južnih Slavenov“ le še 13, a tudi mej temi ni edinosti. Vzrok pač tiči v načelnih nasprotjih in v osebnih aspiracijah. Liberalizem je razdiralen — smrtni udarec bi zadal Jugoslovanom, ako se ga ne otresejo. — To se opazuje tudi

na Hrvatskem, kjer se skriva pod naslovom hrvatsko-srbske koalicije in vladnih pristašev. Kar ne morejo skovati večine. Ban bi rad imel poslušno vladno večino, a koalicija pa bana pod svojim uplivom. Nad obema pa hoče bič vihteti Mažar. Nekdanja „predstraža krščanstva“ na Hrvatskem naj odkrito razvije krščanski prapor tudi napram Mažarom ter naj brani državne pravice svoje trojedne kraljevine. — V ogrskem zboru so se Mažari tako daleč spozabili, da so hrvatskim poslancem branili celó hrvatsko govoriti, dasi jim nagodba to pravico priznava.

Češko-nemška pogajanja se bodo baje nadaljevala na Dunaju — od teh je odvisno sklicanje češkega dež. zbora.

Na Angleškem ta teden traja živahen volivni boj. Poslanska zbornica je bila razpuščena, ker se je izrekla zoper predpravice gosposke zbornice. Stranki liberalcev in unionistov sta si v laseh. Dozdaj sta si skoro jednaki Liberalci z delavsko stranko in Irči so dobili 152, unionisti pa 146 mandatov.

Srbski kralj pojde obiskat italijanski dvor v Rim. Baje obišče tudi papeža. Pozneje se vrača čez Pariz in Berlin. — Prestolonaslednik je ozdravel. Osebo se bo prišel zahvalit našemu cesarju za izkazano sočutje.

Portugalsko ministrstvo je sklenilo, da bodo volitve v državni zbor meseca marca prihodnjega leta. — Republiko so nekatere vlade priznale s tem, da so naročile svojim poslanikom, naj poslujejo uradno s portugalsko vlado.

Zabavi in pouku.

Črtice o salezijanski družbi. (Konec.)

Vsak drug človek razun don Boska, ko bi privedel do kraja tako dobrodelno napravo, bi posvetil ostalo življenje, da bi napravo popolnil in dovršil, zadovoljen s sadovi svojega truda. Don Bosko nasprotno je navadno ponavljal: „V nebesih se bomo odpočili!“ zato do svoje smrti ni mislil drugega nego, kako bi svoje delo povečal in ga razširil. In res je vpeljal najprej po Italiji, potem tudi izven Italije praznične oratorije, dnevne in večerne šole, šole za rokodelce, hospice za siromašne otroke, zavode za dečke srednjega stanu, cerkve in kapele za ljudstvo in važne misijone, posebno med divjaki. Umrl je dne 31. januarja leta 1888. Ljudstvo ga je objokovalo in blagoslavljal. Pokopali so ga v enem poglavitnih njegovih zavodov v semenišču za zunanje misijone v

„Valsalice“ v Turinu. Dediče svojega apostolskega delovanja je zapustil: 1.) Salezijansko družbo, ki se trudi, da posnema njegovega podjetnega duha in njegovo gorečnost. 2.) Družbo hčera Marije Pomočnice za vzgojo deklic. 3.) Mednarodno družbo salezijanskih sotrudnikov in sotrudnic. Don Boskovi ustavi, katerim člani treh omenjenih družb na različne načine, a z istim duhom posvetijo svoj razum in srce, so: Praznični oratoriji, dnevne in večerne šole in zavetišča za bolj zapuščene otroke. Obrtne šole za zdravo in popolno izobrazbo siromašnih sinov. Zavodi in vzgojevališča za dečke srednjih stanov. Društvo Marije Pomočnice za vzgojo odrastlih mladeničev, ki se žele posvetiti duhovskemu stanu. Misijoni, zlasti med divjimi narodi. Poljedelske šole in naselbine. Nadzorovanje izseljencev. Razširjanje dobrega tiska, itd.

Družbo salezijanskih sotrudnikov je potrdil in obdaroval s posebnimi milostmi sv. oče Pij IX. in njegova naslednika. Pij IX. je želel, da vpišejo njegovo ime na prvem mestu med salezijanskimi sotrudniki; bodril je škofove, da naj se vpišejo, in govoreč s svojimi prijatelji, se je izrazil: „Salezijanski sotrudniki so odločeni, da storijo veliko dobrega cerkvi in družbi. Njih delovanje za izobrazbo mladine bo tekom časa doseglo toliko spoštovanja, da že vidim nele posamne družine, marveč cele vasi in mesta salezijanskih sotrudnikov. Zato jih ljubim in sem jih bogato obdaril.“ Leon XIII. je rekel nekoč don Bosku: „Hočem biti nele sotrudnik, marveč prvi sotrudnik. Drugoč mu je ponovil: „Vselej, ko govorite salezijanskim sotrudnikom, recite jim, da jih blagoslavljam iz vsega srca; povejte jim, da je namen družbe varovati mladino propasti, in da morajo biti enega srca in enih misli v podpiranju salezijanske družbe, ako hočejo doseči visoki namen, ki si ga je izbrala družba.“ Tudi slavno vladajoči Pij X. je večkrat pokazal, kako ljubi in spoštuje salezijanske sotrudnike. Še predno je bil povzdignjen do visoke časti Kristusovega namestnika, se je vpisal med število sotrudnikov.

Glasilo salezijanskih sotrudnikov so „Salezijanska Poročila.“ Ko so izšle prve številke, katere je spisal sam don Bosko, gotovo ni mislil, da se bo ta ponižni list v tako kratkem času in tako daleč razširil. Zdaj se tiska v devetih jezikih, v 300tisoč mesečnih iztisih. Nj. eminencija kardinal nadškof solnograški je dne 18. marca 1900 pisal, da je don Bosko s svojim zgledom spodbujal in učil tudi v daljnih ptujih krajih: in to je storil s pomočjo Salezijanskih Poročil.

Salezijanska Poročila se pošiljajo vsem sotrudnikom in drugim prijateljem in občudovavcem don Boskovih del: pusti se radodarnosti posameznih bravcev, da prihite s kakim letnim prispevkom k pokritju tiskovnih stroškov.

Potovanje v sv. deželo.

Sp. dr. J. Marinko.

Najimenitniši kraji v Jeruzalemu. (Dalje.)

Stopimo na ta sv. kraj, ki je krog in krog z močnim zidom obdan ter največji trg v Jeruzalemu. Dolg je 450 širok nekako 250 m; zavzema četrti del starega Jeruzalema. Tako velikega prostora okoli tempelja je bilo potreba, ker je bil vsak Jud postavno zavezan trikrat v letu semkaj prihiteti k velikim praznikom, da je tu molil pravega Boga. Pozneje bomo videli, kako je Salomon poskrbel, da se je tu dobil tako obširen prostor.

Pridružil se nam je tudi gospod ravnatelj avstrijskega gostišča, kar mi je bilo posebno drago, kajti učeni gospod nam je vse znamenitosti razkazal in razložil z največjo ljubeznjivostjo.

Nekdaj, kakor smo že slišali, je tu stal tempelj živega Boga s svojim presvetim, svetim in z različnimi dvori za duhovstvo, za judovske moše, za žene in celo za pagane, v katerega je smel vsakdo stopiti, da je častil pravega Boga. Iz tega zadnjega dvora je Jezus dvakrat izgnal Jude kupčevalce in menjalce, ki so ga hoteli spremeniti v kupčevalnico.

Po tem kraju Judje še dandanes zdihujejo pričakovaje, da se povzdigne tu nov tempelj Jehovi v čast; toda prazno je njihovo pričakovanje: beseda božja, da bodo ostali brez svetišča, dokler ne vstopijo v cerkev Kristusovo, ne bo prešla.

Dandanes je tu več stavb, ki so vse turške, verske. Najimenitniša je tako zvana Omarjeva mošeja ali skalni dom na središču tega velikega prostora. Skoraj 300 let so semkaj odlagali smeti in sploh odpadke jeruzalemskega mesta. Ko pa je prvi naslednik Mohamedov, Omar I. 636 Jeruzalem osvojil, je poiskal prostor nekdanjega tempelja, ga osnažil ter tu zgradil mohamedansko molitvenico. Pozneje so jo sicer podrli ter sedanjo

sezidali, ki pa je vendar ohranila ime Omarjevo. Križarji so jo spremenili v krščansko cerkev, ko pa so ti morali sveto deželo zapustiti, je prišla stavba zopet Turkom v last.

Vstopivši se človek začudi krasoti te zgradbe, zlasti je bojna krasnoma svetloba, ki pada skozi visoka barvana okna. Poslopje je osmerokotno. 20 $\frac{1}{2}$ m visoke stene do oken so iz rezanega belega marmorja, više nad okni pa z zelenimi in modrimi ploščami pokrite. Lepa kupola se vzpenja ravno nad naravno skalo, na kateri je daroval Abraham, Melhizedek, opravil tudi David svojo daritev, ter bil na njej judovski žgalni altar — ali kakor drugi mislijo, stala skrinja zaveze v presvetem. Kristijani dobivši Jeruzalem v last so postavili na to skalo veliki altar. Še se poznajo v skalo vsekane stopnice, ki so vodile do njega. Mohamedanci trdijo, da se je s te skale Mohamed vzdignil v nebesa. Skala je hotela za njim — ali nadangelj Gabrijel jo je zgrabil ter pridržal na zemlji. V spomin na ta dogodek jej je vtisnil svoje prste kot vdrtje, kar Turki obiskalcem vselej pokažejo ter zatrjujejo, da od takrat skala prosto v zraku plava, da si vsako zdravo oko vidi, da počiva krog in krog na trdni podlagi in je le votlina pod njo. Radi te imenitne skale se imenuje ta mošeja Es-Sagro — skalni dom.

Mohamedanski spremljevalec s ponosom pokaže v skali prostor, kjer se baje v skrinjici shranjene kocine iz Mohamedove brade, na jaspisovo plato, v kateri so trije celi in en ulomljen žebelj. Nekdaj, tako pripovedujejo Turki, jih je bilo 17, ali neko noč je prišel hudič, pa jih jel ven vleči, da bi tako prej priklical konec sveta, kajti kadar bodo poruvani vsi žebli, bo sodni dan. Hudobec jih je res izpukal že 13, pri 14. pa ga je zgrabil nadangelj Gabrijel. Jela sta se boriti in tako se je eden žebelj odlomil. Kedor na to plato položi bakšiš, si zagotovi „paradiž“. Meni je rekel g. rektor: naredite norcu veselje. Vrgel sem dva bišlika (turški denar), zato me je mož potapljal po rami rekoč: „paradiž, paradiž“. Zagotovil sem si „paradiž“ — žal, da le pri Turku! — Drugim je navihanec baje rekel: „več bakšiša — več paradiža“.

(Dalje pride.)

Dopisi.

S Primorskega. Tudi po Dolenjskem so dobila društva in zasebniki prošnje zavoda sv. Nikolaja v Trstu za podporo. Da ne bo kdo v zmoti, podamo vam nastopno pojasnilo: „Na letošnjih okrožnicah za podporo pogrešamo podpis duhovnega voditelja in vsled tega smatramo, da odbor žal še vedno vstraja na škodo slovenskih revnih služkinj v napačnem duhu, ki se je bil pojavil na zadnjem občnem zboru in da prizadevanja pravih prijateljev in dobrotnikov zavodovih niso bila uvaževana. Radi tega ne moremo nikakor še zavoda priporočati. — Opozarjamo pa na drugo pomoč slov. služkinjam v Trstu. Ker smo prepričani, kako lepo deluje zavod sv. Cite v Trstu za oskrbo slovenskih služkinj, priporočamo ga vsem usmiljenim ljudem, da ga podpirajo. Trst Via S. Francesco 15. I.

Ajdovec pri Žužemberku. Dne 28. novembra po noči je nek zloben človek pokvaril bika plemenjaka gospodarju Jožefu Gnidovec v Velikem Lipovcu. Odrezal mu je spolovila. Našli so ga zjutraj vsega v krvi in ga bodo morali bržkone ubiti. Posestnik ima škode nad 600 K; zguba je občutljiva za gospodarja, pa tudi za okolico, ker je bil to jedini plemenjak v občini. V teku leta je bil gospodar že v tretjič nesrečen; poginila mu je težka kobila, lopovi so vlomili v hram in odnesli precej vina in sedaj še ta nečloveški zločin. — Zadeva se je naznanila orožnikom, a zločincu še niso na sledu. Sumi se, da se je to zgodilo iz maščevalnosti. Ljudje so vsi preplašeni in zaklepajo svoje staje, boječ se živinskih zločincev, ker so šestim gospodarjem pokvarili na isti način še male teličke. — Neki predrznež se je spravil nad odrivače pri novi cesti in jih je več prevrnil. Žugal je, ko so jih nazaj postavljali, da jih bo še. Upamo, da zadene predrzneža zaslužena kazen.

Ljubljana. — Družba sv. Rafaela za izseljence v Ljubljani opozarja vnovič vsa društva S. K. S. Z. na Kranjskem, Štajerskem, Goriškem in Koroškem, da ustanovijo takoj „Izselniške odseke“. Posebno je to potrebno v krajih, kjer se ljudje mnogo izseljujejo v tujino, zlasti v Ameriko. Rafaelova družba je v začetku oktobra t. l. poslala v štiri liste navodila za izseljence in obenem naznanila prijavljene izselniške odseke; ostala društva pa opozorila, da ustanove tudi ona enake odseke. — Danes opozarjamo vnovič: Ustanavljajte društvene odseke za izseljence! — Ob tej priliki Vam tudi topla priporočamo naročanje slov. izselniškega

lista „Ave Marija“, ki izhaja mesečno v New-Yorku, naroča se pa v naši pisarni in stane na leto 1 K, pod pogojem, ako se ga naroči vsaj 3 iztise skupaj (enega za duh. voditelja, enega za knjižnico in enega za odsek sv. Rafaela). Posamezniki ga dobe po 1 K 50 v. List prinaša razne novosti širne Amerike, tičoč se slovenskih izseljencev. — Prečastiti duhovščini se priporoča, da navaja izseljence, ki na vsak način hočejo v tujino, zlasti v Ameriko, da se zglašajo pred odpotovanjem pri družbi sv. Rafaela. Vsak izseljenec naj bi prišel, ko pride v Ljubljano, najprvo v našo pisarno in ne šele potem, ko se je z agentom že pogodil, da se mu tu svetuje glede proge, po kateri se hoče voziti, ter ugodi njegovim željam: Naša družba dobi za izseljence tudi popust vseh potovalnih pisarn (agentur) in ta popust dobi vsak potnik, ki se zglesi v naši pisarni. Dalje se dobi družbeni znak „Priporočilni list“ in „Kažipot“, kar je velikega pomena za vsakega potnika, osobito pa za ženske. Ako ima družbeni znak in priporočilni list, je obvarovana vseh neprilik ter se na celi progi ž njo lepo ravna, v slučaju nevarnosti ali potrebe se pa lahko obrne s priporočilnim listom do zastopnikov Rafaelove družbe, ki so na razpolago po vseh pristaniških mestih: njih naslovi so naznanjeni na priporočilnem listu. Vsak zaupnik takoj svetuje oziroma ukrene vse potrebno za potnika, in to brezplačno. Vsak izseljenec naj se torej poslužiti te pisarne, ki ima tako blag in koristen namen, kar izprevidi in prizna marsikdo šele na daljnem potu v tujini, o čemer pričajo razna zahvalna pisma izseljencev. V pojasnilo še pripomnimo, da želi „Rafaelova družba“, naj ostanejo Slovenci na svoji rodni zemlji. Njen namen ni pospeševanje izseljeništv, ampak naloga njena je varovati one, ki se hočejo na vsak način izseliti, pred materialno in duševno škodo pred začetkom potovanja ter na potovanju do končnega cilja. — Družba sv. Rafaela za izseljence v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32 v hiši „Zadružne zveze“.

Ljubljana — „Zveza Orlov.“ Slovenska krščanskosocialna zveza si je pridobila neveljivih zaslug za izobrazbo raznih slojev slovenskega ljudstva. V njeni organizaciji zavzema „Zveza Orlov“ odlično mesto. Ta je imela IV. občni zbor dne 27. novembra. Zastopniki telovadnih odsekov so imeli ob 8. uri v Alojzniški kapeli posebno službo božjo, katero je opravil državni poslanec dr. Krek, ter spodbudil mladeniče, ubrvaši narodno struno, za krščansko-narodne vzore. — Nato je v veliki dvorani Uniona otvoril predsednik dr. Lovro Pogačnik občni zbor povdarjajoč, da Zveza Orlov lepo napreduje, kar bo razvidno iz poročil tajništva, blagajništva in drugih upraviteljev. — Iz statistike posnamemo, da šteje Zveza Orlov 128 telovadnih odsekov in sicer na Kranjskem 96, na Goriškem 19, na Štajerskem 12, v Trstu pa 1 odsek. Poročevalec omenja, da se je to leto organizacija posebno razvila po Dolenjskem. Članov je 3691, telovadcev 2526, netelovadcev 407, podpornih članov 1521, trobentačev 240, krojev 1887, naročnikov Mladosti 1171, predavanj 661, izletov 473, javnih telovadb 151. Večina odsekov telovadi že v društvenih domovih, nekateri kar na prostem, 12 odsekov ima „Čebelice“, 35 pa pri drugih društvih. Od Orlov je bilo letos potrjenih v vojake 121 mladeničev. Telovadni odseki so razdeljeni v 16 okrožij, na Dolenjskem dozdaj samo eno v Šmartnem pri Litiji. — Dr. Krek kot predsednik S. K. S. Z. pojasni pomen vse krščanske organizacije, ki stremi za vedno večjo povzdigo našega ljudstva. Temu namenu mora služiti vsa politična, zadružna, orlovska organizacija; to skupnost naj ima vedno pred očmi vsak Orel. — Za 1. 1911 naj bi se priredila javna telovadba. A dr. Krek omenja, da naše akademično društvo „Zarja“ namerava obhajati desetletnico v Ljubljani. To posetijo tudi hrvaški visokošolci. Nameraval se je tudi slovensko-hrvaški katol. shod, a bolj kaže, da se priredi večja manifestacija povodom dijaškega shoda, k kateremu se povabijo tudi zastopniki drugih slovanskih kat. društev. Ob sklepu naj bi se vdeležilo tudi ljudstvo — in to bi bil nekak slovensko-hrvaški tabor. Pri tej manifestaciji pripade Orlom važna naloga, kar se je z navdušenjem sprejelo.

Na predlog br. Hočevarja so bili izvoljeni, z burnim odbravanjem: 1. v predsedstvo: za predsednika dr. Lovro Pogačnik (Ljubljana), za podpredsednike L. Turšič (Vrhnika), Adolf Dostal („Danica“, Dunaj), dr. Jure Adlešič (Ljubljana), Kremžar (Gorica), dr. Jehart (Petrovče), L. Podlesnik (Kranj), za tajnika Sr. Pavlin (Ljubljana) in Hočevar (Ljubljana), za blagajnika Alb. Zajc (Ljubljana) in dr. Merhar (Ljubljana); v odbor: dr. Mal, profesor Dolenc in predsedniki vseh okrožij: 2. v vadiateljski zbor: za načelnika Vojteh Jeločnik (Ljubljana), za podnačelnike: Aleks. Jeločnik (Št. Vid n. Lj.), Mrevlje (Miren), Karel Čulk (Št. Jurij ob Taboru), Fr. Tršar („Danica“, Dunaj), prof. Malnar (Kranj), za zapisničarja

Kržan (Ljubljana) in Pavel Dostal (Ljubljana) člani so vsi okrožni načelniki; 3. v nadzorstvo Fr. Krische (Šmartin pri Litiji), A. Volta (Ljubljana) profesor Dermastija (Ljubljana), dr. Fr. Tomazič. Zvečer je bila v Unionovi dvorani javna telovadba, ki je sijajno uspela. — Kar se je dopoldne povdarjalo glede skupnosti, je lepo pokazala alegorična podoba na odru — vsi sloji zbrani okolu zastave sv. Mihaela v S. K. S. Z. Na zdar!

Ljubljana. — Položaj obmejnih Slovencev je žalosten. Boriti se morajo takorekoč noč in dan proti tujemu nasilju, da si ohranijo svoj jezik in svojo zemljo. Ali sami so preslabi, da bi mogli dobojevati gigantski boj. Pomagati jim morajo oni, ki so v srečnejših razmerah. Res je, da vsak ne more prispevati z denarjem, podpira pa lahko vsak obmejne Slovence s tem, da kupuje blago, ki se prodaja v korist obmejnim Slovincem. Tu mislimo na kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovincem, ki je opremljena s štampiljo „Slovenske Straže.“ Kolinska kavina primes je izvrstni domači izdelek, ki daleko nadkrijuje vse tuje tovrstne izdelke. Škatljice, ki se prodajajo izrecno v prid obmejnim Slovincem, niso nič dražje od navadnih škatljic in blago je v njih ravno tako izvrstno. S tem torej, da kupujemo Kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovincem (na škatljicah mora biti štampilja „Slovenske Straže!“), podpiramo obmejne Slovence, ne da bi prav za prav sami pri tem kaj trpeli, kajti od prodane kavine primesi, prispeva za obmejne Slovence tovarna sama iz svojega. Zato je dolžnost vsakega našega somišljenika, da zahteva v prodajalnicah izrecno in samo ono cikorijo z napisom: „V korist obmejnim Slovincem“ in ki je na nji štampilja „Slovenske Straže.“ Vsako drugo cikorijo odločno zavračajte!

Štanga. — Tatinski vlom v župnišču. V nedeljo 4. dec. mej jutranjo službo božjo od 6.—7. ure je vlomil v pisarno tukajsnega župnišča, ko so bili vsi pri službi božji neznan izmolič. Vrata vežna so bila vsa zaprta in tat pa v župnišču!? — V pisarno vrata zaklenjena je s silo vlomil. Od tam je odnesel nekaj cerkvenega drobiža, potem ves šolski denar, župniku novo zimsko suktnjo in hlače. Tudi kuharici iz družinske sobe je odnesel kakih 17 kron. Vendar prave tatinske sreče ni imel, odnesel je veliko vinarjev in eno celo škatljo starega obrabljenega in neobrabljenega in neveljavnega denarja vsake baže, mislil je najbrž, da so pravi rumenjaki toda rumenjaki so za kaj drugega nego za dolgoprstneže.

Domače novice.

Okrožnosodni predsednik g. dr. Kavčič pojde v kratkem v pokoj ter odide v Ljubljano.

Osebnosti. Mestni tajnik g. Bezeljak odide v isti lastnosti v Kranj, na njegovo mesto je imenovan g. Štukeč, dosedaj občinski tajnik za Šmihel-Stopiče. — Davčni upravitelj v Krškem g. Karol Tavčar je imenovan za nadupravitelja v Ljubljani. — Župni upravitelj na Gori pri Sodražici g. Jos. Lavtar je postal župnik istotam. — G. P. Likar gre iz Št. Jerneja za kapelana v Sv. Križ pri Litiji.

Društvo rokodelskih pomočnikov je priredilo 4. dec. zabaven večer, ki se je dobro obnesel. — Dne 5. dec. zvečer pa je v društveni dvorani običajni Miklavž razveselil male in velike.

Ljudska knjižnica v Šmihelu je priredila 4. dec. ob 3. uri pop. predstavo z igro: Tri sestre, ki jo je spisal dr. Krek. Občinstva je bilo prišlo tako obilno, da so morali mnogi radi pomanjkanja prostora oditi. Izrazila se je zato želja, naj se lepa igra ponovi.

Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju je prejelo od 1. okt. do 6. decembra sledeče darove. Po 20 K: Ekscel. knez in nadškof dr. Franč. B. Sedej v Gorici in Okrajna posojilnica v Ljutomeru; 16-13 K: dr. Fran. Skabernè, c. kr. min. podtajnik na Dunaju; po 15 K: dr. Josip Tičar, zdravnik v Kranjski gori; po 10 K: dr. Aleks. Fatur, žel. kom. juž. ž. v Trstu, dr. Jos. Pipenbacher, c. kr. prof. in dr. Lovro Požar, c. kr. gimn. ravnatelj v Ljubljani, dr. Karol Savnik, c. kr. min. tajnik na Dunaju in Okrajna hranilnica in posojilnica v Sežani; po 5 K: Janez Hutter, c. kr. katehet na drž. realki v Celovcu, Ivan Pušar, strojevodja juž. ž., Spodnja Šiška, in dr. Mihael Truden na Dunaju; po 3 K: Fr. Ilovar, uradnik v fin. min. in Josip Smerdu, uradnik juž. žel., Brunn a/G.; po 2 K: Francišek Berlec, posestnik v Kandiji. Skupaj 144-13 K. — Potreba je velika, prosimo torej hitre pomoči! Darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident juž. žel. v p., Dunaj III. Reiserstr. 27.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu novembru 1910 je 226 strank vložilo 70.919 K 33 h; 362 strank vzdignilo

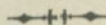
110.019 K 57 h; strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 42.900 K; menič se je eskomptovalo za 132.790 K. Stanje vlog 3.595.563 K 55 h. Denarni promet 595.961 K 22 h. Vseh strank bilo je 1424.

Marijanske kongregacije so 8. dec. obhajale svoj glavni praznik. Mil. g. generalni vikar prelat Flis je imel popoldne v dijaški kongregaciji pri oo. frančiškanih nagovor in sprejem novih članov. Zvečer pa istotako v kapiteljski cerkvi za dekliško kongregacijo.

V bolnico „Usmiljenih bratov v Kandiji je bilo meseca novembra sprejetih 129 bolnikov. 66 jih je bilo ostalo od oktobra, skupaj 195. Izmed njih je bilo v teku meseca odpuščenih iz bolnice 71 ozdravljenih, 29 zboljšanih, 9 neozdravljenih, 3 so umrli, 81 jih je ostalo v oskrbovanju. — 4. t. m. sta bila sprejeta v bolnišnico 2 ponesrečenca. Franc Srebernjak posestnikov sin iz Sp. Lakenca si je pri nakladanju drv zlomil levo golen, Anton Drganc iz Kravčjega vrha je pa idoč iz Metlike zašel med pretepače in tako prestregel en vbod z nožem med rebra. Upati je, da oba ozdravita.

Nesreča. Ključavničarski pomočnik Ignacij Čukac je 7. t. m. v delavnici gosp. Preželjna ogledoval nabasani samokres. Po nesreči se mu je samokres sprožil in zadel ključavničarskega vajenca Karola Počervina v prsa. Ponesrečenca so prepeljali v Kandijsko bolnišnico.

Teško operacijo je prestal v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji dne 5. t. m. Bracika Pavel, star 63 let iz Bojanje vasi. Kila, na kateri je trpel vže 20 let, se mu je dne 30. septembra zadrgnila in je ni bilo možno uravnati. Primarij dr. Defranceschi je ob 6. uri zvečer izvršil operacijo, pri kateri je bilo treba izrezati skoraj pol metra dolgo, popolnoma črno črevo. Bolnik se danes prav dobro počuti in bi že rad jedel. — Na slični boleznii je bil dne 30. nov. operiran Kovač Anton iz Morave pri Ajdovcu in sicer tudi zvečer. Godi se mu že prav dobro.

Gospodarske drobtine.

— Kmetijske tečaje priredi kranjski deželni odbor tudi to zimo po raznih krajih dežele. Dne 23. novembra t. l. so se o tej stvari posvetovali v deželnem dvorcu pod vodstvom deželnega kulturnega referenta grofa Barbo in v navzočnosti vladnega zastopnika dr. Mathiasa voditelji tečajev in predavatelji. —

Na Dolenjskem bosta 18. in 19. decembra tečaja v Dobropoljah in v Višnji gori. Predavali bodo o splošni živinoreji dež. strokovni učitelj Anton Planinšek; o umetnih gnojilih in pridelovanju krme prof. Franc Pengov s knezoškofijskih zavodov; o prašičereji ravnatelj kmetijske šole na Grmu Vilko Rohrman; o zadružništvu dr. Lovro Pogačnik; vodja g. Rohrman. — Dne 6., 7. in 8. jan. 1911 bodo predavali menjaje na Vinici in v Adlešičih o vinarstvu in kletarstvu c. kr. vinski nadzornik B. Skalicky; o sadjarstvu dež. strokovni učitelj Rudolf Zdolšek; o prašičereji in govedoreji ravnatelj Rohrman; o zadružništvu dr. Pogačnik; vodja Skalicky. — Dne 15. in 16. januarja 1911 bo poljedelski tečaj pod vodstvom g. Gombača v Čatežu na Savi. Predavali bodo o sadjarstvu g. Humek; o vinarstvu in kletarstvu g. Gombač; g. Legvart pa o prašičereji, umetnih gnojilih in pridelovanju krme ter o perotninarstvu. — Dne 22. in 23. jan. 1911 bosta tečaja v Žužemberku in v Vavti vasi pod vodstvom ravnatelja Rohrmana. Predavali bodo v obeh tečajih gg.: Skalicky o vinarstvu in kletarstvu; Rohrman o umetnih gnojilih in pridelovanju krme; Zdolšek o splošni živinoreji in o prašičereji; dr. Pogačnik o zadružništvu. — Dne 29. in 30. januarja 1911 bo tečaj v Škocijanu. Predavanje o pašništvu in prašičereji g. Rohrman; o sadjarstvu g. Humek; o vinarstvu in kletarstvu g. Skalicky; o zadružništvu g. dr. Pogačnik; vodja ravnatelj Rohrman. — Za kočevski okraj so določeni v aprilu 1911 tečaji v Mozlju, Koprivniku, Starem Logu in Stari Cerkvi. Dnevi in natančni vspredeji se določijo pozneje. Gori navedeni dnevi niso neizpremenljivi. Deželni kulturni oddelek vabi tem potom častite župne urade, slavna županstva in šolska vodstva, da mu nemudoma naznanijo svoje želje ali pomisleke, zlasti z ozirom na morebitne cerkvene prireditve, semnje, volitve itd., in mu naznanijo primerne prostore, ki bi bili za tečaje na razpolago. Kjer ni zadružnih domov, se prosi šolska vodstva, da dajo šolske prostore na razpolago in nadomesti vsled tega odpadli poduk v četrtek.

— Sadjarska enketa. Po inicijativi c. kr. kletarskega nadzornika g. Fr. Gombača vršila se je dne 1. t. m. v deželnem dvorcu pri deželnem kulturnem oddelku sadjarska enketa. Vodil

jo je deželni odbornik in poročevalec grof Barbo. Enkete so se udeležili gg. ravnatelj deželne kmetijske šole na Grmu V. Rohrman, c. kr. kletarski nadzornik Fr. Gombač, strokovni učitelj R. Zdolšek in deželni sadjarski instruktor M. Humek. Obravnava so se sledeča vprašanja: 1.) Katera sadna plemena (Obstgattungen) naj se pridelujejo v veliki meri v posameznih delih naše dežele? — poročal c. kr. kletarski nadzornik Franc Gombač. 2.) Kaj je ukreniti, da se določijo najprikladnejše sadne vrste (Obstsorten) in katere vrste je že sedaj priporočati za pomnoževanje po drevesnicah? — poročal deželni strokovni učitelj R. Zdolšek. 3.) Kako je povzdigniti trgovino s svežim sadjem? — poročal deželni sadjarski instruktor Martin Humek. 4.) Kako je pospeševati domačo uporabo sadja? — poročal deželni strokovni učitelj Rudolf Zdolšek. 5. Kako bi kazalo upejlati sadno industrijo? — poročal ravnatelj kranjske kmetijske šole V. Rohrman. 6. Snovanje sadjarskih zadrug za povzdigo kranjskega sadjarstva — poročal ravnatelj Rohrman. Podrobneje poročilo priobčimo pozneje.

— Obrtniki in delavci pozor! Za volitve v delavsko zavarovalnico zoper nezgode v Trstu, ki se vrše dne 29. dec. 1910, ste pravkar prejeli glasovnice. Te volitve so za naše delodajalce in delavce največje važnosti, uspeh pri teh volitvah je pa le mogoč, če vsak podjetnik stori svojo dolžnost v polni meri. Dogovorilo se je, da pri teh volitvah nastopimo složno in da skupen odbor vodi te volitve. Podpisani odbor se zategadelj obrača do Vas z nujno prošnjo, da takoj pošljete glasovnice na spodnji naslov. Glasovnice morajo biti podpisane. Glasovnice za gospodarja podpiše gospodar, glasovnice za zavarovane delavce pa gospodar in kot zaupnik delavcev eden Vaših uslužbencev. Imen kandidatov ni treba vpisati. Treba je, da imate v tem oziru zaupanje do skupnega odbora, ki mora gledati, da se ne cepijo glasovi. — Za skupni odbor za deželo Kranjsko: Josip Lenarčič, predsednik trgovske in obrtniške zbornice. Ivan Kregar, predsednik zavoda za pospeševanje obrta. Naslov: Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani.

— Vrednost gnojnice v kmetijstvu. Žal, da naši kmetovalci še vedno ne znajo ceniti vrednosti gnojnice. Gnojnica je izvrstno gnojilo za travnike, kakor tudi za njive. Gnojnica je boljše gnojilo, kakor umetni gnoj in je poleg tega dosti cenejša. Gnojnico razločujemo dvoje vrste. Prva je scalnica, katere da goveja živina približno 4000 l na leto. Razen scalnice pride v gnojnico še veliko snovi iz gnoja, ki jih je voda raztopila. Dež, ki gnoj izpira, raztopi mnogo snovi; te napravijo druge vrste gnojnice. Sama scalnica ene velike govede je v primeri z umetnim gnojem vredna na leto približno 40 kron. Vsa gnojnica ene živali je vredna najmanj 80 kron. Ako računamo, da ima kak posestnik 10 goved velike živine, tedaj je dotična gnojnica vredna 800 K na leto. Ves ta denar je že večinoma pri nas zgubljen. V gnojnici so vse redilne snovi, ki jih v umetnih gnojilih drago plačamo, že raztopljene. Da se pri nas na Kranjskem uporablja veliko umetnih gnojil, je sicer lepo, večkrat pa ni gospodarsko. Pomisliti moramo, da dajo naši kmetovalci približno en milijon kron za umetna gnojila; ta velika vsota gre iz dežele in celo v inozemstvo. Vprašanje pa je naposled, ali se toliki stroški tudi vedno splačajo. Narodno gospodarstvo to gotovo ni, da takšen kapital izgine iz dežele, ko domači, boljši gnoj tako zanemarjamo. Kmetovalci naj bi s hlevskim gnojem boljše ravnali, kajti ta je najboljši, in gnojnico pridno uporabljali, pa bi imeli boljše uspehe kakor z umetnim gnojem in si prihranili mnogo denarja. Zato naj si vsak kmetovalec dobro uredi gnojišče in gnojnično jamo; tu je izvir denarja. Gnojnica se mora večkrat izvoziti na travnike in njive, posebno spomladi in po vsaki košnji. Napačno je gnojnico izlirati v preveliki množini na isto mesto; tako je lahko tudi škodljiva. Gnojnica se pomeša nekoliko z vodo, ako ni prišla v njo deževnica. Pri gnojenju je gledati na to, da se dobro in enakomerno razdeli, Za to ne zadostuje, da se naredi na sod luknja, ampak mora biti za to poseben razpršilnik. Najboljše je, ako si kmetovalci napravijo nalašč v ta namen gnojnične vozove. Za manjše posestnike bi bilo priporočati, da jim posojilnice ali druge zadruga nabavijo takšne vozove in jih proti mali odškodnini izposojujejo. Posebno uporaben gnojnični voz je izumil dež. živinorejski nadzornik Legvart. To vrsto gnojničnih vozov izdeluje po zelo nizki ceni kolar Franc Krašovec na Vrhniki. Ta voz je zelo pripraven in prekaša vse dosedanje take naprave. Ima poseben škropilnik, ki deli gnojnico čez 3 metre na široko; poleg tega je prav lahak, lahko teče in je prav poceni. Ta voz, „sistem Legvart,“ zelo priporočamo; naroči se naj pri zgoraj navedenem kolarju. Poleg gnojnice se priporoča zlasti na zelo zapuščenih travnikih, gnojiti še v jeseni s po 300 kg tomažove žlindre na oral.

— **Oddaja umetnih gnojil.** Novomeška kmetijska podružnica je dobila zopet dva vagona umetnih gnojil. Tomasova žlindra, ki je sedaj prišla, je za en odstotek močnejša. Zadnja je imela 19 odstotkov fosforove kisline, ta jih ima 20. Zaraditega je cena od 8 K poskočila na 8 K 30 v pri 100 kg. Naročnike na umetna gnojila pozivljamo, da jih pridejo iskat ta pondeljek 12. t. m.

— **Naročila na umetna gnojila.** Kdor želi gnojiti z umetnimi gnojili svoje travnike in deteljišča, naj se sedaj priglasi za umetna gnojila, ker je prav sedaj najugodnejši čas za tako gnojenje. Ne odlašajmo toraj z naročevanjem, da ne zamudimo najboljših priložnosti.

— **Gnojenje sadnemu drevju** je pri nas malo znano. Zato so tudi vspehi našega sadjarstva pomanjkljivi. Ker potrebuje sadno drevje ravno tako redilne moči kakor druge rastline, je zlasti po dobrih sadnih letinah skrbeti za to, da dobi sadno drevje tudi nekaj gnoja. Prav sedaj je zlata prilika, da gnojimo sadnemu drevju, ki je hvaležno za vse, kar mu storimo dobrega. Gnojnica, hlevski gnoj, kompost, vse to je dobro za sadno drevje. Po sadovnjakih vrlo dobro učinkuje Tomasova žlindra in kalijeva sol, ne samo travi ampak tudi sadnemu drevju.

— **Oskrbujte sadno drevje!** Sadno drevje, posebno starejše je rado poraščeno z lišajem in mahom. Večkrat so cele veje zelene od mahu. Ker nam mah in lišaji škodujejo na sadnem drevju, naj se z vej ostrgajo. Ker imamo spomladi navadno malo časa za taka dela, naj se to snaženje sadnega drevja sedaj vrši, dokler je kaj ugodnega vremena za to. Mlada drevesca pa kaže po deblih namazati proti zajčjemu zobu. Potrebno mazilo napraviš, če pomešaš apno, kri, kravje blato in žolč. V zadnjem času se priporoča v ta namen tudi „dendrin“, s katerim se preganjajo tudi krvave uši, rak, mah in lišaji. Dendrin je neke vrste karbolinej, ki se nalašč izdeluje za sadno drevje, in je tako očiščen, da sadnemu drevju ne škoduje.

— **Orehove tropine za pitanje prašičev.** V novejšem času se priporočajo tudi tropine, ki se dobijo pri izdelovanju olja iz podzemeljskega oreha, za pitanje prašičev. Orehove tropine se odlikujejo s tem, da imajo dosti več redilne moči kakor otrobi. V tem pogledu so podobne drugim oljnatim tropinam, ki imajo vse mnogo beljakovin in tolšče v sebi. Orehovih tropin se poklada po $\frac{1}{2}$ do $1\frac{1}{2}$ kg na dan. V začetku pitanja se daje po $\frac{1}{2}$ kg na dan, pozneje pa 1 do $1\frac{1}{2}$ kg, kakor so prašiči stari. Orehove tropine se dobe pri kmetijski družbi po 18 K 100 kg.

— **Cena plemenih telic.** Pri nas se v resnici ne izplača reja plemenih živali za prodajo in sicer zaraditega ne, ker jih naši živinorejci slabše plačujejo kakor mesarji. Zgodilo se je že večkrat, da je živinorejec, ki bi rad dobil lepo telico v svoj hlev, ponudil n. pr. 200 K za telico, za katero je plačal mesar malo pozneje 240 K. To je žalostno za naše razmere, da naši živinorejci za plemeno goved še toliko nočejo plačati kakor plača mesar. Kako pa naj reja v takih razmerah napreduje, če se morajo telice namesto za pleme oddajati mesarju za klavno ceno ali za navadno tržno ceno? Namesto da bi se oddala za višjo ceno zaradi svoje plemenske vrednosti, je pri nas narobe in mora biti človek vesel, da jo sploh lahko odda za rejo in ne v mesnico!

— **Razglas.** S pooblaščenjem c. kr. poljedelskega ministrstva se vinogradnikom naznanja, da se bodo tudi spomladi l. 1911. iz državnih zalog oddajali ameriški ključi (reznice) in korenjaki (bilfe, sajenke). in sicer: a) manjšim posestnikom po tarifni ceni; to je 6 K za 1000 ključev in 18 K za 1000 korenjakov; b) večjim, premožnejšim posestnikom, ako ostane kaj trt, ne da bi bili manjši posestniki s tem prikrajšani, po pridelovalni ceni; to je 16 K za 1000 ključev in 40 K za 1000 korenjakov. Razen navedenih cen morajo prejemniki trt plačati še 10 h ovojnih stroškov za vsakih 100 ključev ali korenjakov, ako odkazanih jim trt ne prevzemo nezavitih na oddajnem prostoru. Transportne stroške morajo v vseh slačajih plačati prejemniki. Brezplačno se oddado ključi ali sajenke le izjemoma, in sicer v posebnega ozira vrednih slučajih samo manjšim posestnikom ali korporacijam. Cepljene trte se letos ne oddajo. Prosvici za ključe in korenjake se morajo zglašiti pri občinskem uradu najkasneje do 15. decembra 1910 ter obenem navesti, koliko in kakšnih trt potrebujejo. Pozneje dosepele prošnje se ne bodo vpoštevale. Ključi in sajenke se oddajajo v ta namen, da z njimi vinogradniki zasade svoje lastne vinograde, zlasti matičnjake, in jih tako dalje pomnožujejo. Raditega je vsaka trgovina ali vsako drugo ravnanje iz dobičkarije s temi trtami najostreje prepovedano. Kdor bi prestopil to prepoved, ta izgubi za vedno pravico, dobivati trte iz državnih trtnic ali pa brezobrestna posojila za nasaditev od trtne uši uničenih vinogradov. Z ozirom na omejeno zalogo se morajo trte strankam

odkazovati le po razmerju množine, ki je na razpolago. Nadalje se naznani, da vinogradniki lahko dobije tudi manjše množine trt križank (hibrid ali mešank) brezplačno, da jih za poskušnjo zasade v zemlji, v kateri riparija slabo uspeva. Zglasila za hibride je treba vložiti naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorniku Bohuslavu Skalicky-ju v Novem mestu najkasneje do 15. decembra 1910. Pri tem je treba navesti, kakšen je svet, kakšna zemlja in lega dotičnega vinograda, ter vposlati nekoliko zemlje za preskušnjo. Naposled se vinogradniki opozarjajo na to, da bode brezplačno oddajanje trt odkazoval c. kr. vinarski nadzornik Skalicky in da se smejo trte odkazati samo takrat, kadar prosivec dokaže svojo potrebo s tem, da predloži izpričevalo župnega in občinskega urada in da je ta potreba tudi izkazana po lastnih zaznavah c. kr. vinarskega nadzornika. Tudi ima omenjeni uradnik pravico, prošnje za oddajo trt, bodisi brezplačno ali po tarifni ceni, zavrniti takrat, kadar te prošnje prihajajo od vinogradnikov, ki so že večkrat prejeli trte iz državnih trtnic, pa še niso poskrbeli za zarejo matičnih trt. — C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

Listnica uredništva:

Radi premalo prostora smo morali nekaj spisov odložiti.

Loterijske številke.

GRADEC,	26. novembra	64	76	59	45	44
TRST,	3. decembra	13	16	90	24	84

Lepa z opeko krita hiša,

pod katero se nahajate dve kleti in hlev, z gospodarskim poslopjem, sadnim vrtom in njivo (2 mernika posetve) poleg hiše, in k hiši spadajoče njive (10 mernikov posetve), se iz proste roke proda v Smoleni vasi št. 49 pri Rudolfovem. — Več se izve pri lastnici U. Gorše ravnotam. 257

Vesele božične praznike in srečno, zdravo novo leto

želi od srca vsem svojim cenjenim naročnikom, prijateljem in znancem — spoštovanjem udani

Ivan Stepančič i drugi.

Novomesto 20. decembra 1910.

261

Županstvo občine Šmihel-Stopiče razpisuje službo občinskega tajnika

z nastopom 1. januarja 1911 z letno plačo 1200 K in z nekaterimi postranskimi zaslužki. — Prošnje z dokazili službene sposobnosti je vložiti do 15. decembra 1910.

Županstvo Šmihel-Stopiče,

dne 29. novembra 1910.

256

Župan: Jos. Zurec.

Mesarija ev. gostilna

se odda s 15. januarjem 1911 v najem. — Najemnina po dogovoru. Obrne naj se na lastnico ustmeno ali pismeno.

254-2-1

Cecilija Hrovat — Žužemberk št. 28.

Par volov,

par juncev, en samec pa ena telica, je na prodaj v Bajnofu pri Rudolfovem. 262-2-1

Mlada in cvetoče,
zdravo in veselo

nemore ostati nobeno dekle in nobena gospodinja, katera se mora mučiti leta in leta v kuhinji in v gospodinjstvu pri pranju in umivanju s slabim milom. — Pri porabi

Schicht-ovega
mila

se varuje roke in doseže hitro, brez truda in napora snežno belo perilo.

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

ima vedno v zalogi (14-0-19)

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbništvu graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Kupite **kašelj** hripavost, katar in če imate: zasliženje, oslovski in dušljivi kašelj nič drugega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavojev 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič
Novo mesto. 255-20-1

Sedem lončenih peči,

ki so dobro ohranjene in se lahko še vidijo postavljene, se dobijo po nizki ceni v bolnišnici Usmiljenih bratov
v Kandiji. 260-0-1

Upravništvo „Dol. Novic“
pove, kdo bi kupil
staro stružnico „Drechselbank“.

248-0-2

Odda se stanovanje

2 velike sobe in kuhinja. In proda se iz proste roke
hiša v Mestu št. 103.

Zve se pri Franc Murnu, svečarju v Kandiji. 249-2-2

Proda se iz proste roke
srednje posestvo

244-3-3

katero obstoji iz treh njiv za 15 mernikov posetve, štirih delov hoste in enega dela opustošenega vinograda in košenice. Vse se nahaja v bližini doma. Poslopje je vse popolnoma v dobrem stanu, oddaljeno dvajset minut od farne cerkve. Kupna cena se izve pri Franc Zupančič-u pri kolodvoru v Mirni peči.

Dve suhi sobi s kuhinjo

je za oddati. 258

Natančneje se izve pri Jos. Zurecu, županu v Kandiji.

Vino in žganje

v večjih in manjših množinah ima na prodaj graščina
Struga, pošta Št. Peter. 200-6-6

Znano Penca-tovo posestvo
na Težki vodi

pri Rudolfovem, obstoječe iz hiše, v kateri je slavnoznan stara gostilna, žganjarija in trafika, in vsega gospodarskega poslopja, poslopja za usnjarijo poleg vode, njiv, travnikov in gozdov, je iz proste roke na prodaj. — Več se izve pri 242-3-3

Franc Vidmarju na Gumberku št. 7, fara Brusnice.

Stenski koledar za leto 1911

je izšel v lepi izpeljavi v tiskarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. — Cena 40 vinarjev, s poštino 10 vinarjev več. — Za Ljubljano in okolico ima zalogo „Prodajalna katol. tisk. društva (Ničman) v Ljubljani“. — Prav primerna darila za

Božič in novo leto

se dobijo pri J. Krajec nasl. in Urban Horvat v Novem mestu.

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$ (7-0-21)

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Stavbeni prostori

na lepem kraju se v poljubni meri in po ugodnih cenah prodajo. Kje, pove upravništvo Dol. Novic. 234-0-5

Slovensko podjetje!

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg štev. 22 in 23.

Tiskana in tkana bombaževina

Bela in rjava kotonina (4-12-12)

Domače in angleško sukno

Francoska svila

Modno blago iz prvih tvornic

Najboljše češko platno

Popolne opreme za neveste

Oprave za hotele in stanovanja

Največja zaloga preprog

Solidna postrežba!

Nizke cene!

Najrazličnejše mične novosti!

Primerna darila

252-3-2

za Božič in novo leto

priporočata

Brata Kobe (M. Seidl nasl. v Novem mestu).

Zastonj in poštine prosto

253-3-1

pošlje na zahtevo vsakomur pravkar izdani katalog:

Domača knjižnica 1911

Seznam izbranih najboljših del slovenske literature in svetovne literature v dobrih prevodih knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.